༄༅། །དེང་རབས་གསོ་རིག་གི་རིག་གཞུང་དང་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་རིན་ཆེན་རིལ་བུས་རིམས་ནད་འགོག་སྲུང་གི་ནུས་པ་ཐོན་ཚུལ་སྐོར་གླེང་བ།

ཆོས་ཉིད་དཔལ་འབར།

བོད་ལྗོངས་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་སྨན་རྩིས་ཁང་ཐམ་ཡལ་ནད་མེད་སྡེ་ཁག བོད་ལྗོངས་ལྷ་ས 856000

ནང་དོན་གནད་བསྡུས། བོད་སྨན་རིན་ཆེན་རིགས་ཀྱིས་རིམས་ནད་འགོག་སྲུང་གི་ནུས་པ་ཐོན་གྱི་ཡོད་པ་དེ་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་འཛིན་པ་ཀུན་གྱིས་གླེང་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་ར་མི་ཕལ་མོ་ཆེས་སོ་སོ་ཉིད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པས་རྩོམ་ཡིག་འདིའི་ནང་དེང་རབས་གསོ་རིག་གི་གཞུང་དང་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་རིན་ཆེན་རིལ་བུས་རིམས་ནད་འགོག་སྲུང་གི་ནུས་པ་ཇི་ལྟར་ཐོན་ཚུལ་སྐོར་ལ་གསལ་འགྲེལ་ཉུང་ཟད་བྱས་ཡོད། །

གནད་ཚིག ནད་འགོག་ནུས་པ། རིན་ཆེན་རིལ་བུ། རིམས་ནད་འགོག་སྲུང་།

[ཀྲུང་གོའི་དཔེ་དེབ་དབྱེ་རྟགས]R186[ཡིག་ཆ་ངོས་འཛིན་བྱང་]A [རྩོམ་ཡིག་གི་རིམ་ཨང་ཐོག]1674 – 0572(2020)01 – 0018 – 07

དེ་ཡང་ཏོག་གསར་གློ་ཚད་ཀྱི་ནད་ཡམས་དེས་མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་ཐང་ལ་འཇིགས་སྣང་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟོ་བ་དང་བསྟུན་ནས་རིགས་མི་འདྲ་བའི་གསོ་རིག་སོ་སོས་ཐབས་བརྒྱ་ཇུས་སྟོང་གིས་ནད་རིགས་དེའི་རྒྱུན་འགོག་དང་གསོ་བཅོས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་ལྟར་བོད་ལུགས་གསོ་བ་རིག་པས་ཀྱང་གཉེན་པོ་ཟས་སྤྱོད་སྨན་དཔྱད་གཟུངས་སྔགས་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཏོག་གསར་གློ་ཚད་འགོག་སྲུང་ཐད་ལ་གཞུང་དང་ལག་ལེན་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྟུས་ཡིན། ལྷག་དོན་ཞི་བྱེད་སྨན་ལས་ལྗོངས་ཕྱི་ནང་གི་མཁས་དབང་ཚོས་གཅིག་གྱུར་ཐོག་འཕྲུལ་ཐང་དང་སོ་རྒྱུན་རིལ་བུ། རིལ་ཆེན་གྲང་སྦྱོར་རིལ་ནག་ཆེན་པོ་སོགས་འོས་སྦྱོར་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ་ཁུལ་སོ་སོའི་འཕྲོད་བསྟེན་སྲིད་འཛིན་དོ་དམ་ཚན་པས་བཏོན་པའི་ཏོག་གསར་གློ་ཚད་འགོག་བཅོས་རྩིས་གཞིའི་ནང་དུའང་གྲང་སྦྱོར་མེད་པ་ནི་གཅིག་ཀྱང་མེད། དེ་ལྟར་ན་རིན་ཆེན་རིལ་བུས་རིམས་ནད་དེ་རིགས་ལ་གཏན་འཁེལ་ཕན་ནམ་ཞེས་པའི་དྲི་རྟགས་ཆེ་པོ་ཞིག་བཏོན་ན་བོད་ལུགས་སྨན་པ་ཚོས་མཁྱེན་པ་གཟེངས་སུ་བཏེགས་ཏེ་ཕན་ངེས་པ་ཡིན་ཞེས་ལན་བཏབ་སྲིད་ཀྱང་གསོ་རིག་གཞན་གྱིས་ཁས་མི་ལེན་པ་སྲིད། རྒྱུ་མཚན་ནི་མིག་སྔར་ནད་དེ་རིགས་ལ་རིན་ཆེན་རིལ་བུ་དངོས་སུ་བེད་སྤྱད་ནས་ནད་གྲོལ་ཕན་འབྲས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པའི་གྲངས་གཞི་ཁུངས་བཙན་ཞིག་ད་ཕན་མེད་ལ་བདེན་འཚོལ་གསོ་རིག[循证医学]གི་དཔང་པོ་དེ་

བས་མེད་པས་ང་ཚོས་རང་བློ་ནང་དུ་བསྟུས་ཏེ་འདང་ཞིག་མི་བརྒྱབ་ཐབས་མེད་ཡིན།

དེས་ན་འདིར་དེང་རབས་གསོ་རིག་གི་ནད་ཁམས་སྐྱེ་ཁམས་རིག་པ་[病理生理学]དང་། སྔོན་འགོག་གསོ་རིག་[预防医学]སོགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་རིམས་ནད་དེ་རིགས་ལ་རིན་ཆེན་རིལ་བུས(འདིར་གཙོ་བོ་གྲང་སྦྱོར་དང་མང་སྦྱོར། དབང་རིལ25སོགས)སྔོན་འགོག་དང་གསོ་བཅོས་གཉིས་ཀར་ཕན་ངེས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཁུངས་བཙན་ཞིག་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་པ་ལ། །

དང་པོ། རིམས་ནད་ཀྱི་རྒྱ་མདོར་བསྟན་པ།

དེའང་ཕྱི་ལུགས་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན་རིམས་ནད་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་གཙོ་བོ་ནད་དུག་ལས་བྱུང་བ་དཔེར་ན་ཨ་ཛོ་ནད་དང་། གཉན་རིམས་འཁྲིས་པ་ཙར་རྒྱུག མཆིན་ནད་ལྟེམ་བུ། ཆམ་རིམས་ཀ་པ་[甲流]དང་། ཁ་པ། [乙流] དེ་བཞིན་དམིགས་བསལ་མིན་པའི་གློ་ཚད། [SARS] ཨེ་བོ་ལ་རིམས་ནད། [埃博拉] ཧྲོག་གསར་གློ་ཚད། [新冠肺炎]སོགས་ཡིན་པ་དང་། ནད་འབུ་ལས་བྱུང་བའི་རིམས་ནད་ནི་གློ་གཙོང་[肺结核] དང་། རྒྱ་གཟེར་[菌痢] རེག་དུག[淋病] ལྷ་བུའོ། དེ་མིན་གྱི[立克次体] [真菌] [血吸虫病?]སོགས་གཉན་གྱི་སྲིན་བུ་དུ་མ་ཐོན་ཡོད་པའོ། དེའི་ནང་ཆེས་མང་གྲོས་ནི་ནད་དུག་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པ་སྟེ་ནད་དུག་གིས་རིམས་ནད་ཡོངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་༨༥ལྷག་ཙམ་ཟིན་ཡོད་པར་བཤད། དེ་དག་ནི་རང་ལུགས་གསོ་རིག་གཞུང་ལས། རྒྱུ་ནི་ཁྲག་གནས་དུག་ཅན་སྲིན་བུ་བདུན། །ཟངས་ལྟར་དམར་ཞིང་ཞབས་ལ་བལྟས་མི་མངོན། །སྐད་ཅིག་ཙམ་ལ་མགོ་རྐང་ཁྱབ་རྒྱུ་ནུས། །[①] ཞེས་པ་དེ་རིགས་དང་ཕྱི་རོལ་དུ་གནས་པའི་སྲིན་པར་པ་ཏ་སོགས་དུག་ཅན་གྱི་སྲིན་བུའམ་ནད་དུག་དག་མིའི་ལུས་སུ་ཞུགས་པ་ལས་དེ་གཉིས་འཐབ་སྟེ་འཁྲུགས་ནས་རིམས་ནད་ཀྱི་རིགས་སྣང་བ་ལ་གོ་དགོས་པར་སེམས། །

གཉིས་པ། རིམས་ནད་འགོག་བཅོས་ཀྱི་རྒྱ་ནོན་བཤད་པ།

དེའང་ཕྱི་ལུགས་གསོ་རིག་པས་མིག་སྔར་ཨེ་ཛོ་ནད་དང་། མཆིན་ནད་ལྟེམ་བུ། དེ་བཞིན་རིམས་ཆམ་སོགས་ནད་དུག་རང་བཞིན་གྱི་རིམས་ནད་སྔོན་འགོག་དང་གསོ་བཅོས་བྱེད་དུས་རྩ་དོན་གསུམ་གྱི་ཐབས་ལམ་བརྟེན་པ་ཡིན་པ་སྟེ། གཅིག་ནས་གསོ་བྱ་རང་ཉིད་ཀྱི་ནད་འགོག་ནུས་པ་[免疫力]མཐོར་འདེགས་བྱ་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་ནད་དུག་མེད་པ་རྣམས་ལ་མི་འགོས་པ་བྱ་ཐབས་དང་། ནད་དུག་འགོས་ཟིན་པ་རྣམས་ལ་ནད་འགོག་ནུས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ནད་དུག་གསོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ་ཐབས་ལམ་འདི་ནི་ཆེས་བཟང་གྲོས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད། གཉིས་ནས་རིམས་འགོག་སྨན་ཁབ་[疫苗]ལ་བརྟེན་ནས་ནད་དུག་འགོག་པ། དེ་ཡང་མཐར་ཐུག་ནས་བཤད་ན་ནད་འགོག་ནུས་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་སྟེ། ཕྱི་ལུགས་གསོ་རིག་པས་རིམས་འགོག་སྨན་ཁབ་ནི་ནད་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པའི་ནད་དུག་དེ་མི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་ལས་སྣོན་བྱས་པ་གང་ཞིག་ལ་ནད་དུག་དེས་སྒྲིག་ཆགས་ཀྱི་ནད་འགོག་ནུས་པའི་མ་ལག་ལ་སྐུལ་འདེད་གཏོང་བའི་ཁྱད་ཆོས་དེ་རང་སོར་བཞག་པ་ཞིག་ཡིན་སྐད། [疫苗是致病的病毒经过人工处理但保留了病毒刺激动物免疫系统的特性] གསུམ་ནས་ནད་དུག་གསོད་པའི་སྨན་[抗病毒药]ལ་བརྟེན་ནས་ནད་དུག་གསོད་པའམ་ནད་དུག་སུ་མཐུད་སྐྱེ་འཕེལ་བྱ་རྒྱུར་ཚོད་འཛིན་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་སྤྱོད་པ་དེ་ཡིན།

རང་ལུགས་གསོ་རིག་གི་འགོག་སྲུང་ལ་ཟས་སྤྱོད་སྨན་སྔགས་ཀྱི་སྲུང་ཐབས་བསྟན་པ་སྟེ། བདུད་རྩི་བུམ་པ་ལས།

དེ་ལ་བསྲུང་ཐབས་རྣམ་པ་གསུམ། །ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་སྲུང་ཐབས་བསྟན། །ཕྱི་བསྲུང་སྤྱོད་ལམ་ཆོ་གས་བསྲུང་། །ཞེས་དང་རྒྱུད་ལས། སྨན་མཆོག་རིན་ཆེན་གྲུབ་པའི་གསང་སྔགས་བཅངས། །ནད་སྔོན་རྐྱེན་གཉིས་དྲན་པས་རྟག་ཏུ་སྲུངས། །ལུས་ངག་ཡིད་ལས་ཉེས་སྤྱང་ཡང་དག་བསྒྲིམ། །ཞེས་པ་སོགས་དང་། གསོ་ཐབས་ཐད། རྒྱུད་ལས། རིམས་ལ་མ་སྨིན་སྔོངས་ཚད་གཅེས་པར་སྦྱངས། །ཞེས་དང་བདུད་རྩི་བྱམས་པ་ལས། དང་པོ་གཞན་གྱི་རི་བོ་བསྐྱིལ། །བར་དུ་ཚད་པའི་མེ་དཔལ་བསད། །ཐ་མར་རླུང་བཅོས་ལུས་པོ་གསོ། །[2] ཞེས་སོ།

གསུམ་པ། ཏོག་གསར་གློ་ཚད་འགོག་བཅོས་ལ་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་བྱ་རྒྱུར་གདམས་པ།

དེའང་ཕྱི་ལུགས་གསོ་རིག་ནས་བརྗོད་པའི་ཆམ་རིམས་ཀ་པ་དང་། ཁ་པ། དེ་བཞིན་དམིགས་བསལ་མིན་པའི་གློ་ཚད། ཨེ་པོ་ལ་རིམས་ནད། ཏོག་གསར་གློ་ཚད་སོགས་ནད་དུག་རང་བཞིན་གྱི་ནད་གཞི་དེ་དག་གི་སྔོན་འགོག་དང་གསོ་བཅོས་ལའང་གོང་གསལ་ཐབས་ལམ་གསུམ་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་ནི་སྨོས་ཅི་དགོས་ལ་ཏོག་གསར་གློ་ཚད་ཕུད་པའི་ནད་དུག་གཞན་དེ་དག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་དང་ས་ཁུལ་སོ་སོའི་འབྲེལ་ཡོད་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཚན་པས་རིམས་འགོག་སྨན་ཁབ་དང་ནད་དུག་དེ་རིགས་གསོད་ཐུབ་པའི་སྨན་གསར་ཞིབ་འཇུག་གསར་སྤེལ་ཐུབ་ཡོད་ཀྱང་ན་ཉིང་ལོ་མཇུག་ཏུ་ཐོན་པའི་ཏོག་དབྱིབས་གསར་པའི་ནད་དུག་ལ་མིག་སྔར་གཏིང་ཐོབ་པའི་སྔོན་འགོག་དང་ནད་དུག་གསོད་པའི་སྨན་གསར་ཞིག་ད་དུང་ཞིབ་འཇུག་ཐུབ་མེད་པ་མ་ཟད། དེང་རབས་གསོ་རིག་པས་ཞིབ་འཇུག་ལྟར་ན་ནད་དུག་གི་རིགས་ནི་ཛོ་བོ་དང་དབྱིབས་བྱེད་ལས་སོགས་གང་ཕྱིའི་ཐད་འགྱུར་ལྡོག་འགྲོ་སླ་བའི་ནད་རྐྱེན་སྐྱེད་དངོས་ཕྲ་རབས[致病原微生物]ཤིག་ཡིན་པས་དེ་ལྟའི་ནད་དུག་གསོད་པའི་སྨན་དེ་དག་གིས་གསར་དུ་ཐོན་པའི་ནད་དུག་ལ་ཕན་པར་དཀའ་བ་བཤད། དེར་བརྟེན་ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་སུ་ཏོག་གསར་གློ་ཚད་འགོག་བཅོས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལེགས་ཤོས་ནི་གོང་གསལ་རྩ་དོན་གསུམ་ལས་མི་སོ་སོའི་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་བྱ་ཐབས་འདི་ཙམ་མོ། ཕྱིར་མིག་ལྟའི་རྒྱལ་ནང་ཚན་རིག་མཁས་པས་ཏོག་གསར་གློ་ཚད་ཀྱི་རྒྱུས་མངའ་ལྟར་ན་ནད་དུག་འདི་འགོས་སླ་བའི་མི་ཚོགས[易感人群]དང་ནད་འགོག་ནུས་པའི་དབར་ལ་དེ་ཙམ་གྱི་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་གཅིག་མེད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་ནི་ནད་འདི་བཞིན་རྒན་དར་གཞོན་གསུམ་ཚང་མར་བྱུང་སྲིད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད།[3] འོན་ཀྱང་ནད་ཐོག་དངོས་ཀྱིར་སྤྱོད་བྱུང་བ་ལྟར་ན་ན་ཚོད་མ་སྨིན་པའི་བྱིས་པ་དང་། ཟུངས་སྟོབས་རྒུད་འགྲོ་བའི་རྒས་པོའི་རིགས། དེ་མིན་གཅིན་སྙི་ཟ་ཁུ་དང་། གློ་གཅོང་། ཨེ་ཛེ་ནད་པ་ལ་སོགས་ཏེ་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ནད་འགོག་ནུས་པ་ཞན་པའི་མི་ཚོགས་ལ་ནད་འདི་ཐོག་ཆེ་ནད་ཚབས་སྡེ་བ་དང་འཆི་ཚད་ཀྱང་ཧ་ཅང་མཐོ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པས་དེ་ནི་ཏོག་གསར་གློ་ཚད་དང་མིའི་ནད་འགོག་ནུས་པའི་དབར་ལ་འབྲེལ་བ་ཤིན་ཏུ་དམ་ཟབ་ཡོད་པས་ཡིན། དེས་ན་ཏོག་གསར་ནད་དུག་གསོད་ཐུབ་པའི་གཏིང་ལྡན་གྱི་སྨན་གསར་ཞིག་མ་ཐོན་བར་དུ་མི་རྣམས་ཀྱིས་རང་སོ་སོའི་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་གང་ལེགས་གཏོང་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་མངོན་ནོ།

བཞི་པ། ནད་འགོག་ནུས་པའི་ངོས་འཛིན་དང་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་ཐབས་མདོར་བསྟན་པ།

དེ་ཡང་ནད་འགོག[免疫]ཞེས་པ་ཐོག་མར་ཀྲུང་གོའི་མིང་རྒྱལ་རབས་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་ནད་འགོག་རིགས་ཀྱི་སྦྱོར་

བ《免疫类方》ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ནང་ཐོན་པའི་གུང་ལུགས་གསོ་རིག་གི་ཐ་སྙད་གཅིག་ཡིན་ཞིང་དོན་དུ་རིམས་ནད་སེལ་བ་[免除疫疠]ཞེས་པ་ལ་གོ་བ་ཡིན་འདུག[4] དེང་རབས་གསོ་རིག་ལྟར་ན་ནད་འགོག་ནུས་པ་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་རང་སྟོབས་ཀྱི་འགོག་སྲུང་བྱེད་པའི་མ་ལག་གམ་ནུས་པ་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། དེ་ནི་ཕུང་ཁམས་ཀྱིས་རང་སྟོབས་ལ་བརྟེན་ནས་ནད་དུག་དང་ནད་འབུ་སོགས་（ཕྱི་རོལ་ནས་བྱུང་བའི་ལུས་འཛུལ་དངོས་པོའི་རིགས་ནད་དུག་དང་ནད་འབུ་སོགས་）དབྱེ་འབྱེད་དང་དེ་གསོད་པར་བྱེད་པ། དེ་མིན་ལུས་སྟེང་གི་ཕྲ་ཕུང་རྒས་སོང་བ་དང་། འཆི་བ། ངོ་བོ་འགྱུར་བའི་རིགས་མེད་པར་བཟོ་བ། གློ་བུར་དུ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་བའི་ཕྲ་ཕུང་དང་ནད་དུག་འགོས་པའི་ཕྲ་ཕུང་སོགས་སོགས་སུ་དབྱེ་འབྱེད་དང་དེ་མེད་པར་བཟོ་བའི་ནུས་པ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་སྟེ། མདོར་ན་དེ་ནི་མིའི་ཕུང་ཁམས་ཀྱིས་རང་གི་ལུས་སྟེང་གི་ལུས་འཛུལ་དངོས་པོ་དབྱེ་འབྱེད་དང་ཕྱིར་འབུད་བྱེད་པའི་སྐྱེ་ཁམས་ཀྱི་སྣང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད། [免疫力是人体自身的防御机制，是人体识别和消灭外来侵人的任何异物（病毒、细菌等），处理衰老、损伤、死亡、变性的自身细胞，以及识别和处理体内突变细胞和病毒感染细胞的能力，是人体识别和排除"异己"的生理反应][5] གལ་ཏེ་མི་རྣམས་ཀྱི་ནད་འགོག་ནུས་པ་ཉམས་ཞན་དུ་སོང་ན་ལུས་ཀྱི་སྟོབས་རྒུད་པ་དང་། བྲུངས་ཞན་པ། སྙིང་སྟོབས་མེད་པ། ལུས་ངལ་བ། གཉིད་ཡེར་བ་སོགས་ཀྱི་མངོན་ཚུལ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

དེ་ཡང་ཕྱི་ལུགས་གསོ་རིག་ལྟར་ན་ནད་འགོག་མ་ལག་[免疫系统]ནི་རྫས་རྐྱང་པ་གཅིག་རང་མ་ཡིན་པར་མཆེར་པ་དང་། ཆེན་བུ། རྐང་། གཞེར་ཆེན། རྒྱ་མ་དྲང་སྦྲོང་སོགས་ནད་འགོག་ནུས་པ་ལྡན་པའི་ཕུང་གྲུབ་[器官]དང་། ཁྲག་རིལ་དཀར་པོ་དང་། ཁྲག་པང་ལེབ་ཆུང་[血小板]སོགས་ནད་འགོག་ནུས་པ་ལྡན་པའི་ཕྲ་ཕུང་[细胞]། འབུ་ཕྲ་ཞུན་རྫས་[溶菌酶]དང་། ཁྲག་རིལ་དཀར་པོའི་སྦྱིན་རྫས། [白细胞介素] ནད་འགོག་སྤྲི་དཀར་རྫས་[免疫球蛋白]སོགས་ནད་འགོག་ནུས་བསྐྱེད་རྫས་དེ་དག་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་འདུག །[6] དེ་དག་ནི་རང་ལུགས་གསོ་རིག་ལྟར་ན་མཁྲིས་པ་འཇུ་བྱེད་དང་། རླུང་མེ་མཉམ། བད་ཀན་མྱག་བྱེད་གསུམ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ཤ་པགས་ནང་དོན་སྣོད་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའི་མེ་དྲོད་དང་གནོད་མེད་བདེ་བར་གནས་པའི་རྒྱུ་ལམ་བུ་ག་སོགས་ལ་གོ་དགོས་པ་ཡིན། དེ་དག་ལ་ལུས་ཀྱི་བྲངས་དང་སྟོབས་འཕེལ་ཞིང་ནད་མེད་པ་དང་ཚེ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་བྱེད་པའི་ནུས་པ་དང་ལྡན་པ་དཔེར་ན་རྒྱུད་ལས། མེ་དྲོད་དེ་ནི་ཟས་གང་ལུས་བྲངས་མདངས། །སྟོབས་རྒྱས་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། །མ་ཞུ་དྭངས་སོགས་རྒྱས་པར་མི་འགྱུར་ཕྱིར། །ཟས་སྨན་སྤྱོད་ལམ་ཡང་ལ་དྲོ་བ་ཡིས། །འབད་དེ་མེ་དྲོད་བསྲུང་བར་གནས་གྱུར་ན། །ལུས་ཀྱི་སྟོབས་དང་ཚེ་ནི་གནས་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། དྭངས་མ་ཉེར་འཕེལ་སྣ་ནི་བུ་ག་སྟེ། །ཟས་དང་སྤྱོད་ལམ་མི་མཐུན་བསྟེན་པ་ཡིས། །བུ་གའི་རྒྱུ་ལམ་གཅོད་པས་ནད་སྐྱེད་ལ། །མང་འབྲུང་འགགས་དང་གཞན་འགྲོ་འཁྲུག་པར་བྱེད། །གནོད་མེད་བུ་ག་དག་པས་བདེ་བར་འགྱུར། །[7] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

འོ་ན་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་བྱ་ཐབས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གཙོ་བོ་གང་དག་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཞིབ་འཇུག་པས་གསལ་གྲགས་བྱས་པ་ལྟར་ན། 1 རྩོལ་བཙག་རན་པར་བྱེད་པ་དང་། 2 གཉིད་དུས་སུ་ལོག་པ། 3 ཁ་ཟས་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན་པ། 4 སེམས་བག་ཡངས་ཤིང་སྤྲོ་སྣང་ལྡན་པ། 5 ཐ་མ་ཁ་དང་ཆང་རག་གཅོད་པ། 6 ནད་འགོག་ནུས་པ་

མཐོར་འདེགས་སྨན་རྫས་བེད་སྤྱོད་པ་བཅས་རྣམ་པ་དྲུག་ཡོད་པ་ལས་ཕྱིར་སྐྱེ་བོ་གང་དེར་ཨེ་ཛེ་ནད་དུག་སོགས་ནད་འགོག་ནུས་པ་ཉམས་པའི་ནད་མེད་ན་ཐབས་ལམ་དྲུག་པ་སྟེ་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བའི་སྨན་རྫས་བསྟེན་ན་མི་འཚམ་གསུངས་ཀྱང་ད་ཐེངས་ཀྱི་ཧྲོག་གསར་སྒྲོ་ཚད་ལྟ་བུ་གོ་ལ་རྒྱལ་པོའི་མི་རྣམས་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེ་དགོས་པའི་ནད་རིགས་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ཚེ་ཚང་མས་གོང་གསལ་ཐབས་ལམ་ཚང་མར་མི་འབད་པ་ནི་ཅང་མེད་སྙམ། །

ལྔ་པ། བོད་སྨན་རིན་ཆེན་རིལ་བུའི་རིམས་ནད་འགོག་བཅོས་ཀྱི་ལག་ནུས་བཤད་པ།

གོང་དུ་ས་བཅད་ཚང་མའི་ནང་ནད་དུག་རང་བཞིན་གྱི་ནད་རིགས་ཕྱི་དང་སྒོས་སུ་ད་ཐེངས་ཀྱི་ཧྲོག་གསར་སྒྲོ་ཚད་དང་མིའི་ནད་འགོག་ནུས་པའི་དབར་གྱི་བྲལ་དུ་མེད་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་གསལ་འགྲེལ་བྱས་ཟིན་པ་ཡིན་ལ་ནད་དུག་རང་བཞིན་གྱི་རིམས་ནད་འགོག་བཅོས་ལའང་བྱ་ཐབས་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་མིའི་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པ་གདོན་མི་ཟ། དེས་ན་བོད་སྨན་རིན་ཆེན་རིགས་ཀྱི་རིམས་ནད་འགོག་བཅོས་ཀྱི་ནུས་པ་ཐོན་ཚུལ་དེའང་རིན་ཆེན་རིལ་བུས་མིའི་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་ཇི་ལྟར་གཏོང་ཐུབ་མིན་ཐད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། དེའང་གཤམ་དུ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་། ནད་ཐོག་ལག་ལེན། དེང་རབས་ཚན་ཞིབ་ཀྱི་ཐབས་གསུམ་གྱིས་ཐོག་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པ་ལ།

དེའང་མན་ངག་རྒྱུད་པ་རིང་བསྲེལ་བོད་ཆུང་རབ་འབྱམས་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ་ལས། རིན་ཆེན་རིལ་ནག་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱ་སྟེ། ཡོན་ཏན་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་བ་དང་ལྡན་པས་བསྟེན་ན་ནད་མེད་པ་ལ་སྲུང་བའི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། མི་ཚེ་འདིའི་དུག་རིགས་ཐུབ། འཁྲུགས་ཚད་དང་རྙིངས་ཚད་སོགས་གཞན་གྱིས་གསོ་དཀའ་བའི་ནད་ཐམས་ཅད་ཀུན་སྤྱོར་བ་འདེབས་མི་སེལ་བ་འགའ་ཡང་མེད།[8] ཅེས་དང་། སྨན་སྦྱོར་ནུས་པ་ཕྱོགས་བསྡུས་ལག་བདེའི་ལེགས་བཤད་ལས། ནད་མེད་ལའང་བཅུད་ལེན་མཆོག་ཡིན་ཏེ། །ཁམས་ཀ་སྲ་ཞིང་ལུས་སྟོབས་རྒྱས་པ་དང་། །ལུས་ཁམས་བདེ་ལ་གདོང་མདངས་རྒྱས་པར་བྱེད། །འགོས་ནད་ཤུང་སོགས་ཕན་ཡོན་མཐའ་ཡས་ཤིང་། ཁྱད་པར་དངུལ་ཆུ་བཙོ་བཀྲུ་ཆེན་པོ་སོགས། རིན་ཆེན་རིགས་ཀྱི་ནུས་པ་བརྗོད་མི་ལངས། །[9] ཞེས་དང་། ཁྱད་པར་དུ་རིན་ཆེན་རིལ་བུའི་ནང་གི་གཙོ་བོའི་སྦྱོར་བ་དངུལ་ཆུ་བཙོ་བཀྲུ་ཆེན་མོ་བདུད་རྩི་བཅུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ནུས་པ་ལ་སྟོད་སྨན་པས། དུག་དང་ཞུལ་བའི་བཅུད་རྒྱལ་འདིས། །དབང་གསལ་ཚེ་དང་ལུས་བྲུངས་འཕེལ། །ཁམས་སྲ་འགལ་རྐྱེན་མཐའ་དག་སྲུང་། །གདུག་ཅིང་གསོ་དཀའི་ནད་རྣམས་འཇོམས།[10] ཞེས་པ་སོགས་མདོར་ན་རིན་ཆེན་རིལ་བུ་སྤྱི་དང་སྒོས་སུ་རིན་ཆེན་རིལ་བུའི་སྦྱོར་བའི་ནང་ཚད་ལྡན་གྱི་བདུད་རྩི་དར་ཡ་ཀན་ལ་ལུས་ཀྱི་བཅུད་ལེན་དང་། བྲུངས་སྟོབས་འཕེལ་བའི་ནུས་པ་སྟེ་གོང་གསལ་ནད་འགོག་ནུས་པ་ཉམས་ཞན་དུ་སོང་བའི་ནད་རྟགས་ལུས་ཀྱི་སྟོབས་ཆུད་པ་དང་། བྲུངས་ཞན་པ། སྙིང་སྟོབས་མེད་པ། ལུས་ངལ་བ། གཉིད་ཡེར་བ་སོགས་ཀྱི་མངོན་ཚུལ་དག་ཞི་ཐུབ་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་ཚད་ལྡན་གྱི་གཞུང་ལས་གསུངས་པ་དེ་ནི་དེང་རབས་གསོ་རིག་པས་བརྗོད་པའི་ནད་ལེགས་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་ཀྱི་ནུས་པ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་ནི་འགྲོ་བ་གང་ཞིག་རིན་ཆེན་དེ་རིགས་བསྟེན་ན་ལུས་བྲུངས་བདུན་གྱི་སྟོབས་འཕེལ་ཞིང་དབང་པོ་དོན་སྣོད་དང་བཅས་པའི་བཅུད་ཉམས་པ་སླར་གསོས་ནས་གནས་སྐབས་ལུས་ལ་ནད་མེད་ཅིང་ཚེ་ཡི་འཕེན་པ་རིང་དུ་བསྲིང་ཐུབ་པས་སོ། དེ་དག་ནི་རིན་ཆེན་རིལ་བུར་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བའི་ནུས་ལྡན་པ་

རིག་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་སྐབ་ཕྱེད་ཙམ་ཡིན།

གཉིས་ནས་མིག་སྔར་རིན་ཆེན་རིལ་བུ་ཞ་སྦོང་བརྒྱད་སོགས་ཆེས་བཟང་དང་། རང་གི་ལྷ་གཟའ་སོགས་ལ་བསྟེན་མཁན་ཆེ་དང་། དངས་བཙོ་སོགས་བདུད་རྩི་དར་ཡ་ཀན་གྱི་སྦྱོར་བ་ལྡན་པའི་གཉེན་པོ་བསྟེན་མཁན་ལ་ལོ་འཁོར་མོར་ཆམ་རིམས་སོགས་འགོས་ནད་ཀྱི་རིགས་འབྱུང་དཀའ་བ་དང་ཚེ་བསྲིང་བའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་དོན་དངོས་འཚོ་བའི་ནང་ར་སྤྲོད་བྱས་ཡོད་པས་དེ་ནི་ནད་ཐོག་ལག་ལེན་དངོས་ནང་སྨན་རིགས་དེ་དག་ལ་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བའི་ནུས་པ་ལྡན་ཡོད་པ་མཚོན་ཐུབ།

གསུམ་ནས་ཉེ་བའི་ལོའི་ནང་འཛར་པན་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཀྲུང་གོའི་པེ་ཅིང་དང་ཁྲན་ཏུ་སོགས་རྒྱལ་ནང་གི་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཚན་པ་འགའ་ཞིག་གིས་དངུལ་ཆུ་བཙོ་བཀྲུ་ཆེན་མོའི་པན་ནུས་དང་བདེ་འཇགས་རང་བཞིན་ལ་དེང་རབས་ཚན་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་ལྟར་ན་བཙོ་ཆེན་སྟེར་བའི་བྱི་བ་ཕྲུ་མདངས་ལེགས་པ་དང་། ལུས་སྟོབས་ཆེ་བ། སྟོབས་ཤུགས་ལེགས་པ། ནད་དུག་ལྡན་པའི་སྨན་ཁབ་བཏབ་ཆེ་བཙོ་ཆེན་མ་སྟེར་བའི་བྱི་བ་དང་བསྡུར་ན་ནད་དུག་གིས་ནད་མནར་དཀའ་བ་སོགས་ཁྱད་ཆོས་དུ་མ་ཡོད་པ་གསལ་གྲགས་བྱུང་འདུག་པ①དེ་ནི་དེང་རབས་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐབས་ལམ་ལས་བདུད་རྩི་དར་ཡ་ཀན་གྱིས་མིའི་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བའི་ནུས་པ་ལྡན་པ་ར་སྤྲོད་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་མཚོན་ཡིན།།

རྒྱ་མཚན་དེ་དག་གིས་ཕྱིར་ན་རིན་ཆེན་རིལ་ནག་ཆེན་པོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བོད་སྨན་རིན་ཆེན་དེ་དག་ལ་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་སུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་རིམས་ནད་འགོག་བཅོས་ཀྱི་ནུས་པ་ལེགས་པོ་ལྡན་ཡོད་པ་ཁ་ཚོན་གཅོད་ཐུབ་པ་ཡིན་ནོ།

དེ་ལྟར་ནད་འགོག་ནུས་པ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་རིན་ཆེན་རིལ་བུར་རིམས་ནད་འགོག་བཅོས་ཐུབ་པ་ནི་རིན་པོ་ཆེའི་སྨན་གྱི་ནུས་པ་ཟུར་ཙམ་ཞིག་དེང་རབས་གསོ་རིག་གཞུང་གིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དེ་ལས་རྒྱས་པའི་ནུས་པ་དཔེར་ན་གསེར་གྱིས་ཚེ་རིང་རྣམ་སྨྱུ་དབྱིག་དུག་སེལ། ཞེས་པ་དང་། ཚན་རིག་པས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་ལྟར་ན་བཙོ་ཐལ་ལ་གཉན་འཛོམས[抗炎]ཀྱི་ནུས་པ་ལྡན་པ་སོགས་རིམས་ནད་འགོག་བཅོས་དང་ནད་མེད་ཚེ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་བྱེད་ལ་རིན་ཆེན་རིལ་བུར་ནུས་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡོད་པ་དེ་དག་དེང་རབས་གསོ་རིག་གིས་ར་སྤྲོད་ཐུབ་ངེས་ཀྱང་འདིར་ཡིག་ཚོགས་ལ་འཇིགས་ནས་རྒྱས་སྤྲོས་མ་བྱས་སོ། ||

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

①གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ། རྒྱུད་བཞི། [M] བོད་ལྗོངས་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1982ལོར་པར། ཤོག་གྲངས 264

②བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་བོད་ལུགས་གསོ་བ་རིག་པའི་ཧྲོག་དབྱིབས་ནད་དུག་གསར་པའི་གློ་ཚད་ནད་ཀྱི་འགོག་བཅོས་རྒྱུས་གཞི། (ཚོད་ལྟའི་ཐེངས་གཉིས་པ།) བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་བོད་སྨན་ཁང་དམ་ལྟུས་ནས་འགྲེམ་སྤེལ།

③新型冠状病毒肺炎诊疗方案(试行第七版)国家卫生健康委办公厅印发

④病理生理学(第8版) 十二五普通高等教育本科国家级规划教材

⑤预防医学(第六版) 本科临床 十二五规划教材 P182
⑥病理生理学(第 8 版) 十二五普通高等教育本科国家级规划教材 P56
⑦ གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ། རྒྱུད་བཞི། [M] བོད་ལྗོངས་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1982ལོར་པར། ཤོག་ངོས། 68
⑧ ཟུར་མཁར་མཉམ་ཉིད་རྡོ་རྗེ། མན་ངག་བྱེ་བ་རིང་བསྲེལ། [M] མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2006.6 ཤོག་ངོས། 293
⑨ མཁྱེན་རབ་ནོར་བུ། སྨན་སྦྱོར་ཉམས་ཡིག་ཕྱོགས་བསྡུས་ཕན་བདེའི་ལེགས་བཤད།
⑩ དགའ་བའི་རྡོ་རྗེ། འཁྲུངས་དཔེའི་དྲི་མེད་ཤེལ་གྱི་མེ་ལོང་། [M] མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2007.12 ཤོག་ངོས། 47
⑪蒋婀娜, 张春光, 王建华, 李中港, 程芳, 薛霞, 刘兆平等,藏药"佐太"主要药学研究[J]《时珍国医国药》2009 年第 8 期
黄海波,王奇志,王新为,冯煦,孙浩,李文雅,王鸣等藏药左太的研究进展 [J]《中国中药杂志》2013.8.38.16
陈忠杰 朴香兰 李文虎 吴可仲 蓝高武 崔箭 等藏药"佐塔"对果蝇寿命的影响[J]《时珍国医国药》,2011,22,422

རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཁུར་བ། གཡང་སེར།

A Preliminary Study on the Mechanism of Tibetan Medicine Jewelry Pill Drangjor Against Plague: A Comparative Study Between Tibetan and Modern Medicine

Qu ni bian ba

Abstract: According to modern medical theory, infectious diseases are caused by viruses, bacteria, rickettsia, fungi, spirochetes, protozoa, and other pathogens. When the body's self-immunity declines, infectious diseases would transmit through humans to humans, animals to animals or humans to animals. Immunity is the body's own defense mechanism, which recognizes and eliminates any foreign objects (viruses, bacteria, etc.) Jewelry Pill Drangjor has the effect of preventing plague, which is recorded in texts of Tibetan medicine. Recently relevant research departments have further confirmed that many of the ingredients in Jewelry Pill Drangjor have the effect of improving human immunity through modern scientific and technological means. In this paper, combined with modern medical theory, it further elaborates the mechanism of Jewelry Pill Drangjor in the prevention of infectious diseases.

Keywords: immunity, Jewelry Pill Drangjor, the prevention of infectious diseases